

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์ “รโฆหรณ — ผ้าเช็ดธุลี”

คำว่า รโฆหรณ เป็นคำภาษาบาลีโดยตรง มาจากคำ ๒ คำรวมกัน คือ คำว่า รโฆ (ธุลี, สิ่งสกปรก) รวมกับคำว่า หรณ (เช็ด, ขำระ, นำไป) แปลรวมกันว่า ผ้าสำหรับเช็ด ขำระหรือนำไปซึ่งธุลีอันเป็นสิ่งที่สกปรก แปลโดยใจความได้ว่า “ผ้าเช็ดธุลี” มีความหมายในทางธรรม ดังข้อความจากพระไตรปิฎก ดังนี้

พระสารีบุตรกราบทูลแด่พระผู้มีพระภาคเจ้า ว่า

“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ผ้าสำหรับเช็ดธุลี ย่อมชำระของสะอาดบ้าง ไม่สะอาดบ้าง คุณบ้าง มูตรบ้าง น้ำลายบ้าง น้ำหนองบ้าง โลหิตบ้าง ผ้าเช็ดธุลีย่อมไม่เอื้ออัคระอาหรือเกลียดชังด้วยสิ่งนั้น แม้นฉันใด ข้าพระองค์ ก็ฉันนั้นเหมือนกันแล มีใจเสมอด้วยผ้าสำหรับเช็ดธุลี อันไพบุลย์ กว้างใหญ่ ไม่มีประมาณ ไม่มีเวร ไม่มี ความเบียดเบียนอยู่”

(จาก พระสูตรตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย นวกนิบาต วุฏฐิสสูตร)

ผ้าเช็ดธุลี เป็นผ้าที่สามารถจะรับทุกสิ่งทุกอย่าง เช็ดทุกสิ่งทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นฝุ่นละออง เลือด หนอง สิ่งสกปรกต่าง ๆ ก็สามารถเช็ดได้ ถ้าแต่ละบุคคลเป็นอย่างผ้าเช็ดธุลีได้เสมอ ๆ ย่อมจะเป็นผู้มีความสบายใจ เป็นอย่างมาก เพราะสามารถที่จะอดทนต่อพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของบุคคลอื่นได้ ด้วยจิตที่เป็นกุศล ไม่ว่าใครจะประพฤติต่อเรา ด้วยกาย วาจา ใจ อย่างไร ย่อมเป็นผู้ไม่เดือดร้อนด้วยความเข้าใจที่ถูกต้อง ไม่หวั่นไหวเพราะ ความไม่ดีของผู้อื่นที่เขาสะสมมาที่จะเป็นอย่างนั้น

แต่ละบุคคลสามารถจะค่อย ๆ ฝึกหัดให้เป็นไปได้ โดยไม่ใช่ตัวตนที่ฝึกหัด แต่คล้อยตามความเข้าใจที่ค่อย ๆ เจริญขึ้น เพราะการที่จะมีความอดทนต่อถ้อยคำหรือการกระทำที่ไม่เหมาะสมของบุคคลอื่นได้นั้น ก็ต่อเมื่อเริ่ม เข้าใจความจริงของชีวิตว่า ทุกสิ่งทุกอย่างนั้นไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของใครเลย บุคคลมีอริยาคัยแตกต่างกัน เป็นไปตามการสะสม สำหรับผู้ที่เริ่มเข้าใจความจริงของชีวิต ย่อมจะให้อภัยในความผิดของผู้อื่น ไม่เกิดอกุศลจิต เพราะอกุศลของผู้อื่น เห็นประโยชน์ของตนเป็นสำคัญ คือมีความอดทนแทนที่จะเป็นอกุศล

การเปรียบเทียบตนเองว่าเป็นเหมือนผ้าเช็ดธุลินั้น เป็นคุณธรรมของท่านพระสารีบุตร (พระอัครสาวก ผู้เลิศทางฝ่ายปัญญา) ท่านเป็นผู้ที่อ่อนน้อมอย่างยิ่ง ซึ่งจะเห็นได้ว่า ยิ่งเป็นผู้มีปัญญามากเท่าใด ความอ่อนน้อม ถ่อมตนยิ่งมีมากเท่านั้น ไม่ใช่เป็นผู้ที่อวดความรู้ หรืออวดความเก่ง หรือมีกิริยาอาการที่ไม่เหมือนผ้าเช็ดธุลี แต่อย่างยิ่งเป็นผู้ที่มีปัญญาแล้ว ต้องเป็นผู้ที่อ่อนน้อมถ่อมตน และเป็นผู้ไม่หวั่นไหว รับกระทบได้ทั้งสิ่งที่สะอาด และไม่สะอาด ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ถ้าเป็นดุจผ้าเช็ดธุลีได้ ย่อมจะเป็นสุขตั้งแต่นาทีแรกที่น้อมประพฤติปฏิบัติตาม ได้จริง ๆ โดยมีท่านพระสารีบุตรเถระ พระอัครสาวกผู้เลิศด้วยปัญญา เป็นแบบอย่างที่ดียิ่งในการเป็นดุจผ้าเช็ดธุลี

เพราะฉะนั้น ทุกอย่างเป็นสิ่งที่อบรมได้ เจริญได้ ซึ่งจะต้องค่อย ๆ อบรมไป เป็นผู้ฟังพระธรรมด้วยการฟัง การศึกษาให้เข้าใจแล้วน้อมประพฤติปฏิบัติตาม แล้วแต่ว่าสติปัญญากำลังความสามารถของแต่ละบุคคลจะทำให้ ประพฤติปฏิบัติตามได้มากน้อยแค่ไหน สิ่งสำคัญคือ มีความตั้งใจมั่นพร้อมทั้งมีความจริงใจ ที่จะประพฤติปฏิบัติ ในสิ่งที่ดีงาม ซึ่งก็เป็นธรรมทางฝ่ายกุศลที่เกิดขึ้นทำกิจหน้าที่ เป็นปกติในชีวิตประจำวัน.

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com, โทร. ๐๘๔-๖๒๑๗๑๐๖]